

«Θεωρία και Πράξη τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης»

Θ' ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΨΑΛΤΙΚΟ

Θεσσαλονίκη,
28 Νοεμβρίου – 1 Δεκεμβρίου 2024

«Σχολές / Σχολεία
καὶ Πρόγραμμα / Διδασκαλία
τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς – Ψαλτικῆς Τέχνης»

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

«Θεωρία και Πράξη τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης»

Θ' ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΨΑΛΤΙΚΟ

“Σχολές / Σχολεία και Πρόγραμμα / Διδασκαλία
τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς – Ψαλτικῆς Τέχνης”

Θεσσαλονίκη,
28 Νοεμβρίου – 1 Δεκεμβρίου 2024

Τὸ Συνέδριο ὀργανώνει καὶ πραγματοποιεῖ
τὸ Ἴδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
ὑπὸ τὴν εὐλογία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου,
σὲ συνδιοργάνωση μὲ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Θεσσαλονίκης,
ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Φιλοθέου,
καὶ τὴν ἐπιστημονικὴ ἀρωγὴ τοῦ Τμήματος Μουσικῶν
Σπουδῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ὁργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ

- Φιλόθεος, ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης
- Γρηγόριος Θ. Στάθης, Ὁμότιμος Καθηγητῆς – Ἐπίτιμος Διευθυντῆς τοῦ IBM
- Ἀχιλλεὺς Χαλδαιάκης, Καθηγητῆς – Μέλος τοῦ Συμβουλίου Διοίκησης τοῦ ΕΚΠΑ
- Θωμᾶς Ἀποστολόπουλος, Καθηγητῆς
- Φλώρα Κρητικῶ, Καθηγήτρια
- Γρηγόριος Ἀναστασίου, Διδάκτωρ – Διευθυντῆς τοῦ IBM

Γραμματεία, Συντονιστικὴ – Ἐκτελεστικὴ

- Πολύκαρπος Τύμπας, ὑποψ. Διδάκτωρ
- Ἀθανάσιος Ξενούδης, ὑποψ. Διδάκτωρ
 - Ἄγγελος Σέφκας, ὑποψ. Διδάκτωρ

“Theoria and Praxis of the Psaltic Art”

IX CONFERENCE MUSICOLOGICAL – PSALTIC

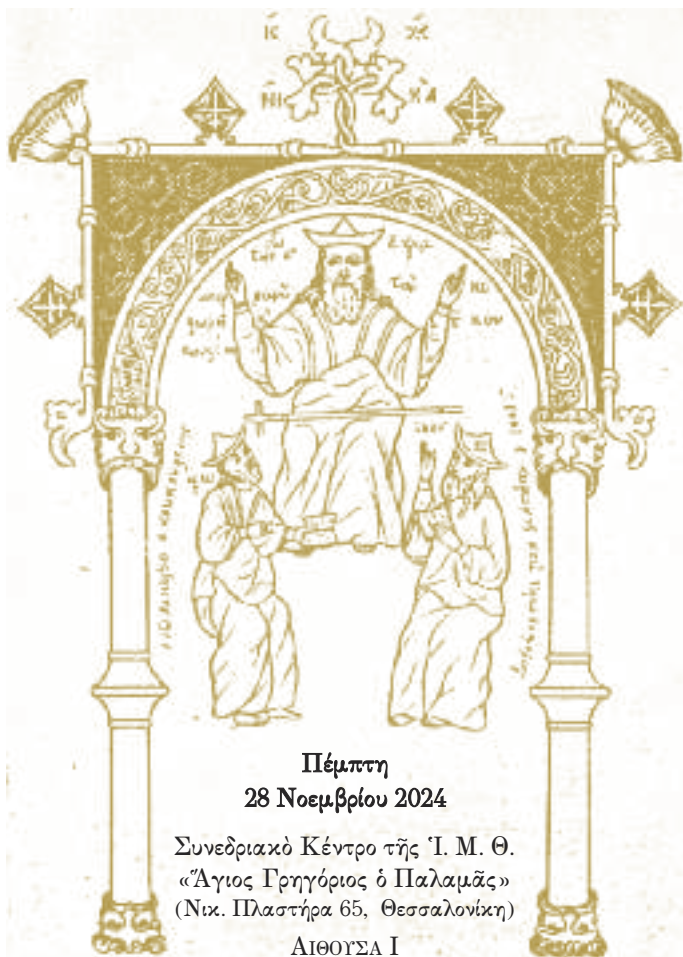
Thessaloniki, 28 November - 1 December 2024

“Schools and Programme / Teaching

of Byzantine Music – Psaltic Art”

Tel. (+30)210 3843545 • Mob. (+30)6942576845

Web site: www.ibyzmusic.gr • E-mail: conference@ibyzmusic.gr

Πέμπτη
28 Νοεμβρίου 2024

Συνεδριακό Κέντρο τῆς Ἱ. Μ. Θ.
«Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς»
(Νικ. Πλαστήρα 65, Θεσσαλονίκη)

ΑΙΘΟΥΣΑ Ι

ὥρα 9.00 πρωϊνῆ

Ἐναρξὴ τοῦ Συνεδρίου (Ἐγγραφὲς ἀπὸ ὥρα 8.00)

- **Καλωσῶρισμα καὶ ἔκφραση εὐχαριστιῶν**, ἀπ' τὸν Γρηγόριο Ἀναστασίου, Διευθυντὴ τοῦ Ἰδρύματος Βυζαντινῆς Μουσικολογίας
- **Χαιρετισμὸς** τοῦ Γραμματέως τοῦ IBM καὶ μέλους τοῦ Συμβουλίου Διοίκησης τοῦ ΕΚΠΑ, Καθηγητοῦ κ. Ἀχιλλέως Χαλδαιάκη
- **Ἀνάγνωση** μηνυμάτων καὶ χαιρετισμοί
- **Εὐλογητικὴ Προσφώνηση** καὶ Κήρυξη ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ Θ' Διεθνoῦς Συνεδρίου ἀπ' τὸν Παναγιώτατο Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κ. Φιλόθεο, μέλος τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συνεδρίου

πρωί

Συνεδριακό Κέντρο «Άγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς»

ΛΙΘΟΣΑ Ι

Ἐπιστημονικὲς Ἀνακοινώσεις

1η ΣΥΝΕΔΡΙΑ:

Πρόεδρος: Μαρία Ἀλεξάνδρου

- 9.30 Ἀχιλλεὺς Χαλδαιάκης, «Σημάδια, ψαλλόμενα κατ' ἤχον». Μέθοδος τῶν θέσεων, Ἰωάννου μαῖστορος τοῦ Κουκουζέλη. Ἐπιτελεστικὴ προσέγγιση»
- 9.50 Βασίλειος Σαλτερῆς, «Ἡ Μέθοδος τοῦ Ἐένου Κορώνη Ἐπέστη ἢ εἴσοδος τοῦ ἐνιαυτοῦ ὡς ἐκπαιδευτικὸ μέσο καὶ ὡς ἐργαλεῖο μορφολογικῆς ἀναλύσεως τοῦ Στιχηραρίου»
- 10.10 Ἰωάννης Ἀρβανίτης, «Σημειώσεις γιὰ τὴν χειρονομία στὴν παλαιὰ καὶ νεότερη θεωρία καὶ πράξη»
- 10.30 Συζήτηση – Διάλειμμα

2η ΣΥΝΕΔΡΙΑ:

Πρόεδρος: Ἀχιλλεὺς Χαλδαιάκης

- 11.10 Εὐαγγελία Σπυράκου, «Διδακτικὴ τῆς Ψαλτικῆς στὸ Βυζάντιο καὶ σύγχρονη Μουσικὴ Παιδαγωγικὴ»
- 11.30 Μαρία Ἀλεξάνδρου – Δημοσθένης Σπανουδάκης, «Σκέψεις γιὰ τὴν διδασκαλία τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς παιδιόθεν: ἕκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον» (Ψαλμός ἦ: 2)»
- 11.50 Ἰωάννης Διάκος, «Ἡ Διδακτικὴ τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης στὶς θεωρητικὲς πραγματεῖες καὶ στὰ θεωρητικὰ ἐγχειρίδια τῆς Νέας Μεθόδου»
- 12.10 Κυριάκος Καλαϊτζίδης, «Ἡ διδασκαλία τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης στὴ θύραθεν μουσικὴ – μουσικολογικὴ κοινότητα. Ἡ ἐμπειρία ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο Yildirim Beyazit τῆς Ἀγκυρας»
- 12.30 Συζήτηση – Διάλειμμα

3η ΣΥΝΕΔΡΙΑ:

Πρόεδρος: Gerda Wolfram

- 13.10 Θωμᾶς Ἀποστολόπουλος, «ΜΕΤΡΟΝ ΦΩΝΗΣ ΕΚΑΣΤΗΣ». Οἱ δύο σχολὲς μέτρησης τῶν μουσικῶν διαστημάτων στὰ Θεωρητικὰ τῆς Ψαλτικῆς»

Πέμπτη 28 Νοεμβρίου 2024

- 13.30 **Δημήτρης Λέκκας**, «Θεωρία, θεωρήσεις και θεωρητικά: τρεις ανόμοιες έννοιες. Άκυροι συμφυρμοί, ὀρθές διατυπώσεις, ιστορικά προβλήματα και ριζικές λύσεις για τή θεωρία, τήν άσκηση, τή μελέτη και τή διδασκαλία τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς»
- 13.50 **Γεώργιος Κωνσταντίνου**, «Μουσική εκπαίδευση: ἡ παγίδα τῆς ἐγκυρότητας στή διαιώνιση άκριτα εἰλημμένων ἐσφαλμένων ἐρμηνειῶν»
- 14.10 **Σωτήριος Δεσπότης**, «Διδακτικές προτάσεις για τήν ἐρμηνευτική πράξη τῶν μελῶν τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης: μῦθοι και πραγματικότητες»
- 14.30 **Συζήτηση – Λήξη Συνεδριῶν**

ΔΙΘΥΣΑ ΙΙ

Ἐπιστημονικές Ἀνακοινώσεις

Α΄ ΣΥΝΕΔΡΙΑ:

Πρόεδρος: Γρηγόριος Ἀναστασίου

- 9.50 **Πολύκαρπος Τύμπας**, «Τά εἰς τοὺς ὀκτώ ἤχους ψαλλόμενα μέλη Πέτρου Μελωδοῦ τοῦ Μπερεκέτη ὡς μέθοδοι τῆς Ψαλτικῆς»
- 10.10 **Κωνσταντίνος Ντίνας - Κωνσταντίνος Λανάρας**, «Ἡ μελοποιητική τέχνη στό Πρόγραμμα Σπουδῶν Μουσικῶν Σχολείων / Σχολῶν»
- 10.30 **Συζήτηση – Διάλειμμα**

Β΄ ΣΥΝΕΔΡΙΑ:

Πρόεδρος: Σεβαστή Μαζέρα

- 11.10 **Νικόλαος Ταπραντζῆς**, «Ἐπαλαιῶν τε και νέων ἀναλεξάμενοι». Ἀνασύσταση και ἀνανέωση τοῦ ὑπάρχοντος πλαισίου σπουδῶν – προτάσεις μεθόδου διδασκαλίας μέσω νέων τεχνολογιῶν»
- 11.30 **Gordana Blagojević**, «Ὁ δάσκαλος ἑστό κλίμ»: ψηφιακές τεχνολογίες στή διδασκαλία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς· προκλήσεις και προοπτικές»
- 11.50 **Δέσποινα Πλαστάρη**, «Πιλοτική διδακτική προσέγγιση τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς σέ άτομα μέ ἀναπηρία. Ψυχολογικές προεκτάσεις και πολλαπλά ὀφέλη»
- 12.10 **π. Θεόδωρος Τσαμπατζίδης**, «Στρατηγικές Διδακτικῆς τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης σέ σπουδαστές μέ προβλήματα ὄρασης»
- 12.30 **Συζήτηση – Διάλειμμα**

Γ' ΣΥΝΕΔΡΙΑ:

Πρόεδρος: Γεώργιος Πατρώνας

- 13.10 **Χαράλαμπος Διαφωνίδης**, «Τὰ ψαλτικά ἔντυπα ὡς φορεῖς διάδοσης τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης στὸν βαλκανικὸ χῶρο»
- 13.30 **Παῦλος Χατζηπαπᾶς**, «Τονισμὸς λέξεων καὶ διευθέτηση μουσικῶν φράσεων στὴν κατάστρωση τοῦ μέλους προσομοίων καὶ ἰδιομέλων τροπαρίων»
- 13.50 **Regina-Octavia Ivanova**, «Ἡ προσαρμογὴ τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης στὴν ἐκκλησιαστικὴ σλαβονικὴ γλῶσσα τὸν 19ο αἰ.»
- 14.10 **Samuel Herron**, «Composing a Psaltic Repertoire for the Divine Liturgy in the English Language»
- 14.30 **Συζήτηση – Λήξη Συνεδριῶν**

ἑσπέρα, ὥρα 19.00

Ἱερός Καθεδρικός Ναός τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας

Κεντρικὴ Διάλεξη – Ψαλτικὴ Ἑκδήλωση

- Προσφώνηση τοῦ Παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. **Φιλοθέου**
- **Γρηγόριος Θ. Στάθης**, «Σὺν Θεῷ ἀρχαὶ τῶν μελωδημάτων... (Κώδικας Λάυρας Γ 67, φ. 159α)»
- Χορὸς Ψαλτῶν «**Οἱ Μαῖστορες τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης**». Χοράρχης: ὁ Καθηγητὴς καὶ Πρωτοψάλτης κ. **Ἀχιλλεὺς Γ. Χαλδαιάκης**

Παρασκευή 29 Νοεμβρίου 2024

πρωτῶ

Συνεδριακό Κέντρο «Άγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμαῖς»

ΑΙΘΟΥΣΑ Ι

Ἐπιστημονικὲς Ἀνακοινώσεις

4η ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Πρόεδρος: Ἐμμανουὴλ Γιαννόπουλος

- 9.00 **Nikolaos Giannoukakis**, «The evolution of the Psaltic Art in North America: From tremulating immigrant to confident citizen»
- 9.20 **Γεώργιος Θεοδωρίδης**, «Ἡ Ψαλτικὴ Τέχνη ὡς λειτουργικὴ καὶ τελετουργικὴ ἀναγκαιότητα στὴ διασπορὰ καὶ ἡ ἐπὶ ἀνδρῶν τῶν ἱερῶν ἀναλογιῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς»
- 9.40 **π. Ρωμανὸς Καρανός**, «Ἡ Διδασκαλία τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Τιμίου Σταυροῦ Βοστώνης: Συνέχεια καὶ Ἀνανέωση»
- 10.00 **Yevgeniya Ignatenko**, «Byzantine music in present-day Ukraine»
- 10.20 **Συζήτηση – Διάλειμμα**

5η ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Πρόεδρος: Φλώρα Κρητικοῦ

- 11.00 **Sorin Albu – Ilie-Rareș Cîmpean**, «The retrieval of byzantine tradition through the psaltic music school of Cluj and the renewal of romanian hymnography in the old byzantine way»
- 11.20 **fr Romanos Joubbran**, «Ἡ Σχολὴ Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς τοῦ Ἁγίου Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ τῆς Μητροπόλεως Βηρυτοῦ»
- 11.40 **Theodor Pecì**, Πρωτοποριακὴ Ἐκπαίδευση Ἱεροψαλτῶν στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας: Διασύνδεση Παράδοσης καὶ Ὁράματος»
- 12.00 **Vesna Sara Peno**, «Restoration of Byzantine psalmody in Serbia – challenges, scope and unfulfilled goals»
- 12.20 **Συζήτηση – Διάλειμμα**

6η ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Πρόεδρος: Κωνσταντῖνος Καραγκούνης

- 13.00 **Πέτρος Παπαεμμανουήλ**, «Βασιλικὸ Διάταγμα 1957. Κανονισμὸς σπουδῶν τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς τοῦ Κρατικοῦ Ὁδείου»

Παρασκευή 29 Νοεμβρίου 2024

- Θεσσαλονίκης. Οι συνθήκες που συντέλεσαν στη διαμόρφωσή του και οι επιρροές που δέχτηκε. Προτάσεις αναμόρφωσής του»
- 13.20 **Ἀντώνιος Κωνταντινίδης**, «Τυπικῶς και ἀτύπως, μετὰ πράξεως και θεωρίας». Ἡ Ψαλτικὴ Τέχνη στὴ δευτεροβάθμια ἐκπαίδευση: ἐπισημάνσεις, προτάσεις, διδακτικὲς προσεγγίσεις»
- 13.40 **Γεώργιος Πατρώνας**, «Ὁ Βυζαντινὸς Μουσικὸς Χειρονόμος: Ἐνα Καινοτόμο Διδακτικὸ Ἐργαλεῖο γιὰ τὴν Ἀποτελεσματικὴ Ἐκμάθηση τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς»
- 14.00 **Ἑρευνητικὴ Ὀμάδα Ἐὐδρομοῦντες** (Ἰ. Ρουκούδης – Ἐλ. Καρέτσος – Δημ. Κλειώτης – Γ. Πατρώνας), «Ἡ Βυζαντινὴ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ στὴ σύγχρονη πραγματικότητα. Προτάσεις και Προοπτικὲς γιὰ τὸ μάθημα Ἑλληνικὴ Παραδοσιακὴ Μουσικὴ – Θεωρία και Πράξη» στὰ Μουσικὰ Σχολεῖα»
- 14.20 **Συζήτηση – Λήξη Συνεδριῶν**

ΛΙΘΟΣΑ ΠΙ

Ἐπιστημονικὲς Ἀνακοινώσεις

Δ' ΣΥΝΕΔΡΙΑ:

Πρόεδρος: Ἰωάννης Λιάκος

- 9.00 **Παναγιώτης Κοσμόπουλος**, «Πράξη και Θεωρία στὴν ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ παράδοση τῶν Καρυῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους τὸν 20ο αἰῶνα»
- 9.20 **π. Χρυσοβαλάντης Θεοδώρου**, «Ἡ διδασκαλία τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς στὸ Ἅγιον Ὄρος: ἡ περίπτωση τοῦ π. Διονυσίου Φιρφιρῆ»
- 9.40 **Ἐμμανουὴλ Ξυνάδας**, Ἡ διδασκαλία τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης στὴν Ἀθωνιάδα Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία κατὰ τὸ χρονικὸ διάστημα 1950-1960 μὲ βάση ἀνέκδοτο ἀρχεῖο ἀρχεὶο ὑλικό»
- 10.00 **Κωνσταντῖνος Κατσίκης**, «Καταγραφή στοιχείων τῆς λειτουργικῆς και ψαλτικῆς πράξης τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ κατὰ τὴν περίοδο πρωτοψαλτίας τοῦ Ἰακώβου Ναυπλιώτου στὸ μουσικὸ ἔργο τοῦ Ἀγγελου Βουδούρη. Ἐμμεση διδασκαλία τῆς προφορικῆς παράδοσης»
- 10.20 **Συζήτηση – Διάλειμμα**

- 11.00 **Μιλτιάδης Παππᾶς**, «Ἡ συμβολὴ τοῦ πρωτοψάλτη καὶ λαμπαδαρίου τῆς Μ.Χ.Ε. στὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ἰδιαίτερος κατὰ τὸν κ' αἰῶνα»
- 11.20 **Κωνσταντῖνος Καραγκούνης**, «Σημαντικὲς Σχολὲς Βυζαντινῆς Μουσικῆς στὴν Ἱ. Μητρόπολη Δημητριάδος (στὸν Βόλο) πρὸ τῆς ἐποχῆς Ἐμμ. Χατζημάρκου»
- 11.40 **Ἀριστόβουλος Μαστροσπύρος**, «Ἡ μουσικὴ σχολὴ Ψαλτικῆς τῆς Αἰτωλίας κατὰ τὸν 19ο αἰῶνα καὶ ὁ Ἀρχιδιάκονος Ἄνθιμος, εἰσηγητὴς καὶ διδάσκαλος τοῦ νέου μουσικοῦ συστήματος στὴν περιοχὴ»
- 12.00 **Παναγιώτης Μανουσάκης**, «Ἱστορία τῆς ψαλτικῆς διδασκαλίας στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Ρόδου»
- 12.20 **Συζήτηση – Διάλειμμα**

- 13.00 **Ἄγγελος Σέφκας**, «Ἀπὸ τοὺς Καταλόγους Ἐκφωνητικῶν Σημαδιῶν στὶς Μεθόδους Διδασκαλίας: προβληματισμοὶ γιὰ τὸ σήμερα»
- 13.20 **Ἀγαμέμνων Τέντες**, «Ἡ ἐξήγηση τῆς παλαιᾶς σημειογραφίας ὡς μέρος μίας εὐρύτερης ἐκπαιδευτικῆς ἀνθήσεως κατὰ τὸν 18ο αἰῶνα, καὶ ἓνας ἐξηγητικὸς μουσικὸς κώδικας τῆς Μουσικῆς Βιβλιοθήκης Ἀλβιαν Βουδούρη: στοιχεῖα ἐξηγητικῆς διδασκαλίας στὴν ἱστορία καὶ στὴν πράξη»
- 13.40 **Δημήτριος Λάσκος**, «Ὁ ἄριστος ἐν διδασκάλοις Δανιὴλ Πρωτοψάλτης ὁ ἐκ Τυρνάβου καὶ ἡ διδακτικὴ του δραστηριότητα»
- 14.00 **Σάββας Πρασιτίτης**, Ἀπὸ τοὺς Τρεῖς Δασκάλους στὸν Θεόδουλο Καλλίνικο: ἀνασυστήνοντας τὴν ἀλυσίδα Διδακτικῆς τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης»
- 14.20 **Συζήτηση – Λήξη Συνεδριῶν**

Παρασκευή 29 Νοεμβρίου 2024

έσπερα, ώρα 19.00

Ίερός Ναός Ἁγίου Δημητρίου
Πολιούχου Θεσσαλονίκης
Ψαλτική Ἐκδήλωση

- ✿ Χορὸς Ψαλτῶν τοῦ «**Ἐργαστηρίου Παρασημαντικῆς**». Χοράρχης· ὁ Πρωτοψάλτης καὶ Διδάκτωρ κ. **Σωτήριος Δεσπότης**
- ✿ Χορὸς Ψαλτῶν τῆς Ἱεραῖς Μητροπόλεως Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς «**Ἰάκωβος Πρωτοψάλτης**». Χοράρχης· ὁ Πρωτοψάλτης καὶ Διδάκτωρ κ. **Πέτρος Παπαεμμανουήλ**
- ✿ Χορὸς Ψαλτῶν «**Ἅγιος Δημήτριος**». Χοράρχης· ὁ Πρωτοψάλτης τοῦ ἱ. ν. Ἁγίου Δημητρίου κ. **Δημήτριος Χριστοδοῦλου**

πρωτ̃

Συνεδριακό Κέντρο «Άγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμαῖς»

ΛΙΘΟΣΑ Ι

Ἐπιστημονικὲς Ἀνακοινώσεις

7η ΣΥΝΕΔΡΙΑ:

Πρόεδρος: Ἰωάννης Ἀρβανίτης

- 9.00 Ἐμμανουὴλ Γιαννόπουλος, «Ἵμνολογία, μελοποιία, διδασκαλία στὴν Ψαλτικὴ Τέχνη»
- 9.20 Φλώρα Κρητικοῦ, «Ἡ ‘συνήθης’ Προθεωρία στὰ κρητικὰ μουσικὰ χειρόγραφα»
- 9.40 Βασίλειος Βασιλείου, «Ἡ μορφή ὡς παιδαγωγικὸ ἔργαλειό στὴν ἔρμηνεῖα τῆς Ψαλτικῆς»
- 10.00 Μιχαὴλ Σπρουμπάκης, «Ἡ ἀντιγραφή καὶ καλλιγράφηση τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς ὡς μέρος τῆς διδασκαλίας τῆς Ψαλτικῆς»
- 10.20 Συζήτηση – Διάλειμμα

8η ΣΥΝΕΔΡΙΑ:

Πρόεδρος: Θωμᾶς Ἀποστολόπουλος

- 11.00 Nina-Maria Wanek, «‘God is the Lord, and He Has Given Us Light’: Theos Kyrios – Analysis, and Presentation of an Unresearched Psalm in Byzantine Compositions of the 14th/15th Centuries»
- 11.20 Γεώργιος Σμάνης, «Ἡ διδασκαλία τῆς ἐξωτερικῆς μουσικῆς μέσα ἀπὸ τὸ θεωρητικὸ σύστημα τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς»
- 11.40 Σεβαστὴ Μαζέρα, «Διδάσκοντας Χορὸ Ψαλτριῶν: διδακτικὴ, προϋποθέσεις καὶ ἰδιαιτερότητες»
- 12.00 Σπύρος Σιάσος – Βασίλης Χάδος, «Ἡ συμβολὴ τῶν μουσικῶν ὀργάνων στὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς ἀπὸ τὸν 19ο αἰ. ἕως καὶ σήμερα»

9η ΣΥΝΕΔΡΙΑ:

Πρόεδρος: Κυριάκος Καλαϊτζίδης

- 13.00 Κωνσταντῖνος Μπουσδέκης, «Οἱ σπουδὲς Βυζαντινῆς Μουσικῆς στὰ Ὁδεῖα καὶ τὶς Σχολὲς Βυζαντινῆς Μουσικῆς στὴν ἐποχὴ μας»
- 13.20 Βασίλειος Κίτσος – Σπυρίδων Πλούμπης, «Πρόταση νέας μεθόδου διδασκαλίας τοῦ ὑποχρεωτικοῦ μαθήματος τῆς Βασικῆς Θεωρίας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Μου-

Σάββατο 30 Νοεμβρίου 2024

σικής και του *Solfège* στο πλαίσιο του ἐγκύκλιου προγράμματος σπουδῶν τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς: ἐπαναπροσδιορισμός ἐκπαιδευτικῶν στόχων, προβληματική, μεθοδολογικὲς προσεγγίσεις»

- 13.40 **Κωνσταντῖνος Φωτόπουλος**, «Ρυθμὸς καὶ Ψαλτική: ἀπὸ τῆ θεωρία στὴ διδακτικὴ πράξη»
- 14.00 **Συζήτηση**
- 14.20 **Συμπεράσματα καὶ ἀποτίμηση – Δῆξη Ἑργασιῶν Συνεδρίου**

ΑΙΘΟΥΣΑ Π

Ζ' ΣΥΝΕΔΡΙΑ:

Πρόεδρος: Vesna Sara Peno

- 9.00 **Ἀθανάσιος Δέλιος**, «Ὁ πρωτόκλητος μαθητής: παρουσίαση καὶ τροπικὴ ἀνάλυση τῆς καλοφωνικῆς σύνθεσης τοῦ Μανουὴλ Δούκα Χρυσάφη εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου»
- 9.20 **Παναγιώτης Σάρμας**, «Ἡ διδασκαλία τῆς Ὀκτωήχου στὴν περίοδο πρὸ τῆς Νέας Μεθόδου»
- 9.40 **Χάρης Συμεωνίδης**, «Ἡ Ψαλτικὴ ὡς κατ' ἐξοχὴν τέχνη καὶ ἐπιστήμη διὰ βίου μάθησης»
- 10.00 **Νάντια Φιόρου**, «Καλοφωνία καὶ Ὀρθοφωνία: ἡ φωνητικὴ ἀγωγή καὶ ὁ ρόλος τῆς στὴν αἰσθητικὴ τῆς ἐρμηνείας στὴν Ψαλτικὴ Τέχνη»
- 10.20 **Συζήτηση – Διάλειμμα**

Η' ΣΥΝΕΔΡΙΑ:

Πρόεδρος: Βασιλείος Βασιλείου

- 11.00 **Irina Starikova**, «History of the study of Byzantine-Russian chant connections and parallel»
- 11.20 **Yanko Marinov**, «A contribution to the chronology of earliest undated and dated byzantine music manuscripts and an approach to early schools and centers for creation, codification and performance of hymnography»
- 11.40 **Stanislava Georgieva**, Early codification of kalophony – Medial melismatic intonations (ἠχηματα) in the manuscript Par. Coislin 41. A possible view of a specific performance practice local to Thessalonica
- 12.00 **Maria Stoeva**, «Decoding and understanding of Paleobyzantine Notations based on stichera apocrypha

- possibilities for performing chants with adiastrumatic notations a campo aperto»

12.20 Συζήτηση – Διάλειμμα

Θ' ΣΥΝΕΔΡΙΑ:

Πρόεδρος: Θωμάς Ἀποστολόπουλος

13.00 Χριστίνα Ἀμανατοπούλου – Θεοχάρης Ζάγορας, «Ἀπὸ τῆ σχολικῆ αἴθουσα στὸν ναό: Τὸ Ἐκπαιδευτικὸ Πρόγραμμα Ἀκάθιστος Ὕμνος τὸ Κοντάκιο καὶ ὁ Κανόνας'. Διδασκαλία καὶ ἐρμηνεία»

13.20 Σπυρίδων Ἀσπιώτης, «Ἡ Διδακτικὴ καὶ Παιδαγωγικὴ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς σὲ νήπια καὶ παιδιὰ Δημοτικῶν: Τὸ παράδειγμα τῆς Παιδικῆς καὶ Νεανικῆς Βυζαντινῆς Χορωδίας Ἀκαδημία Ψαλτικῆς Εἰρμός'. Μεθοδολογία, ἀνάπτυξη καὶ χορωδιακὴ ἐφαρμογή»

13.40 Γεώργιος Σάββας, «Ἡ σημασία τοῦ Ἄρχοντος Πρωτοψάλτου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κων/πόλεως Λυκούργου Ἀγγελόπουλου γιὰ τὴν διδασκαλία καὶ παιδαγωγικὴ τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης καὶ Ἐπιστήμης»

14.00 Συζήτηση

ἑσπέρα, ὥρα 19.00

Ἱερὸς Ναὸς Παναγίας Δεξιᾶς

Ψαλτικὴ Ἐκδήλωση

🎵 Ψαλτικὰ σύνολα: «**Εὐ Νεάνιδες**» τοῦ Ἐργαστηρίου Ποιητικῆς τοῦ Πα.Μακ. καὶ «**Εὐδρομοῦντες**» τοῦ Καλλιτεχνικοῦ Ἐργαστηρίου τοῦ ἱ. ν. Ἁγίου Θεράποντος Κ. Τούμπας Θεσσαλονίκης. Χορᾶρχης καὶ Διδάσκαλος: ὁ ἐπίκ. Καθηγητῆς καὶ Πρωτοψάλτης κ. Γεώργιος Πατρῶνας

🎵 Βυζαντινὴ Γυναικεία Χορωδία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐνώσεως γιὰ τὴ Μουσικὴ Ἐκπαίδευση (ΕΕΜΕ) «**Ἁγία Ἀνυσία**». Διευθύνει ἡ Καθηγήτρια κ. Μαρία Ἀλεξάνδρου

🎵 Χορὸς Ψαλτῶν τοῦ Ἐργαστηρίου Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Θεσσαλονίκης «**Ἅγιος Ρωμανὸς ὁ Μελωδός**». Χορᾶρχης: ὁ Πρωτοψάλτης καὶ Διδάκτωρ κ. Βασίλειος Βασιλείου

Κυριακή 1 Δεκεμβρίου 2024

Ύμνος Μητροπολιτικός Ναός Θεσσαλονίκης «Άγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς»

πρωί, ὥρες 7.00-10.30

Ὁρθρος καὶ θεία Λειτουργία καὶ «μνημόσυνον πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων καὶ ψαλάντων τῷ Θεῷ καὶ τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ, ἐν ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις, ἐν πόλεσι καὶ χωρίοις καὶ ἐρημίαις καὶ ἀσκητηρίοις καὶ ἀπανταχοῦ γῆς», ἱερουργοῦντος τοῦ Παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Φιλοθέου. Ψάλλουν:

- ★ Χορὸς Ψαλτῶν «**Θεσσαλονικεῖς Ὑμνωδοί**». Χοράρχης: ὁ ἐπίκ. Καθηγητὴς καὶ Πρωτοψάλτης κ. **Ἰωάννης Διάκος**
- ★ Χορὸς Ψαλτῶν «**Φιλαθωνῖται**». Χοράρχης: ὁ ὑπ. Διδάκτωρ καὶ Πρωτοψάλτης κ. **Δημήτριος Μανουῆσης**

ἐσπέρα, ὥρα 19.00

Ύμνος Ναός Παναγίας Ἀχειροποιήτου

Ψαλτική Ἐκδήλωση

- ☉ «**Βιώνοντας τὸν Βυζαντινὸ Χορὸ II**»*: ἐπιμέλεια **Εὐαγγελία Σπυράκου – Σπυρίδων Πλούμπης**. Συμμετέχουν: • Χορὸς Ψαλτῶν «**Άγιος Φώτιος ὁ Μέγας**» (Γεώργιος Ἀνδρικόπουλος) • Χορὸς Ψαλτῶν **ἱ. ν. Μεταμορφώσεως** Θεσσαλονίκης (Ἀλέξανδρος Δασκαλάκης) • Γυναικεῖος Χορὸς ΕΕΜΕ «**Άγία Ἄνυσία**» (Μαρία Ἀλεξάνδρου) • Γυναικεῖος Χορὸς τοῦ **ἱ. ν. Ἁγίου Σεραφεῖμ τοῦ Σαρώφ** (Tatyana Belyaeva) • **Παιδικὸς Χορὸς ἱ. ν. Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος** Θεσσαλονίκης • Σύνολο Ψαλτικῆς «**Χοροστασία**» (Σπυρίδων Πλούμπης) • **Χορὸς τῶν Ἱερέων** τῆς Ἱ. Μ. Θεσσαλονίκης
- ☉ Χορὸς Ψαλτῶν τῆς Σχολῆς **Βυζαντινῆς Μουσικῆς** τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς (**SBM Choir**). Χοράρχης ὁ Ἄρχων Μουσικοδιδάσκαλος τῆς Ἱ. Ἀ. Ἀμερικῆς κ. **Γεώργιος Θεοδωρίδης**
- ☉ Χορὸς Ψαλτῶν «**Εὐφωνον**». Χοράρχης: ὁ Πρωτοψάλτης τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας Θεσσαλονίκης κ. **Στυλιανὸς Ζαχαρίου**

* Εἰσαγωγικὴ ὁμιλία γιὰ τὴν ἱστορικὴ τεκμηρίωση, ὥρα 18.00 στὸ δεξιὸ κλίτος τοῦ ναοῦ τῆς Ἀχειροποιήτου.

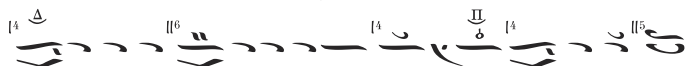
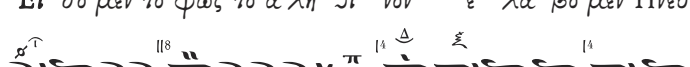
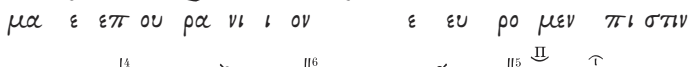
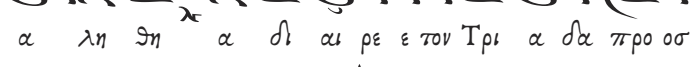
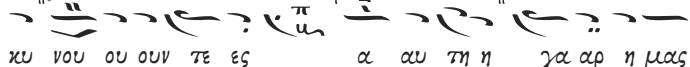
Ὕμνοι Ἀπολύσεως τῆς θ. Λειτουργίας.
Μελίσματα Γρηγορίου Θ. Στάθη

Ἦχος δὲ Δισ

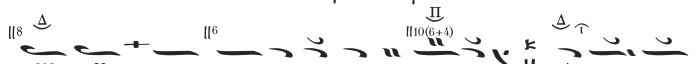
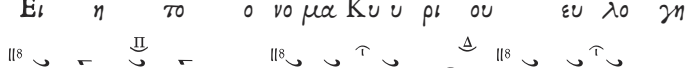
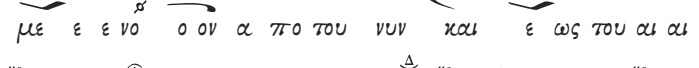

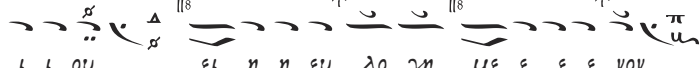
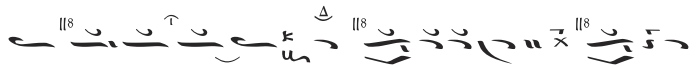
||

 λεερα 7α

Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν...

 Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν ελαβομεν Πνευ

 μα εεπουρα νιιον εευρομεν πιστιν

 ἀληθη ἀδιδαιρεετον Τρι ἀδαπροσ

 κυνου ουουν τε ες ἀατηη γαρ ημας

 εεσωσεεεεεεε
 Δ
 ς

Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου...

 Εἶη το ὄνομα Κυριου ευλογη

 μεεενο οοναποτου νυν και εως του αι αι

 ωωω νος **τὸ τρίτον.** Το ονομα Κυρι

 ιιου ειηηευλογημεεεενον

 ἀποτου νυ νυν και εως του αι αι ωωω

 νος
 Δ
 ς

Εἰς τὸ Μνημόσυνον
Μέλος Γρηγορίου Θ. Στάθη

Ἦχος δὲ Δι. ς

Π
λε ε ρα ρω Δ
ς

Μετὰ τῶν ἀγίων...

Π ||⁶ ||⁸ Δ ||⁸ Δ ||⁸
Με τα α των α α γι ι ι ι ων α να

Μ α πα α αυ στον Χρι ι στε ε ε ε τα ας ψ υ

||¹²⁽⁸⁺⁴⁾ ||¹⁰⁽⁶⁺⁴⁾ Δ
χα α α α ας τω ων δου ου ου λω ων σου

||⁸ Π Δ Δ ξ ||⁴ ||⁸ Δ
ε ε ε εν θα ουκ ε σπι ι πο ο ο ο ο

||⁸ Δ ||⁷ Δ
ο ο νος ου λυ υ υ υ πη ου στε ε ε

Δ ||⁸ ||⁴ Δ ||⁴ Δ ||⁴
ε ε να α ου στε ε ε ε να αγμος αλ λα

||⁸ Π Δ ||¹⁰⁽⁶⁺⁴⁾ Δ
α α ζω η η η η η η η α τε λε ευ τη η η

Δ
το ο ο ος Δ
ς

Αἰωνία ἡ μνήμη...

Π Δ ||⁸ ||⁶ Δ
Αι ω νι ι ι ι α η η μνη η η μη αι ω

||⁶ ||⁸ ||¹⁰⁽⁶⁺⁴⁾ Δ
νι ι ι α η η η μνη η η η μη αι ω νι

$\overset{\circ}{\iota} \overset{\circ}{\iota} \overset{\circ}{\iota} \overset{\circ}{\iota} \overset{\circ}{\iota} \overset{\circ}{\iota} \overset{\circ}{\alpha} \overset{\circ}{\eta} \overset{\circ}{\eta} \overset{\circ}{\mu\eta\eta} \overset{\circ}{\eta} \overset{\circ}{\eta} \overset{\circ}{\mu\eta} \overset{\circ}{\eta} \overset{\circ}{\eta}$
 $\overset{\circ}{\eta} \overset{\circ}{\eta} \overset{\circ}{\eta}$

ἕτερον

$\overset{\circ}{\text{A}} \overset{\circ}{\omega} \overset{\circ}{\nu\iota} \overset{\circ}{\iota} \overset{\circ}{\iota} \overset{\circ}{\iota} \overset{\circ}{\alpha} \overset{\circ}{\eta} \overset{\circ}{\mu\eta\eta} \overset{\circ}{\eta} \overset{\circ}{\eta} \overset{\circ}{\mu\eta}$

$\overset{\circ}{\alpha\iota} \overset{\circ}{\omega} \overset{\circ}{\nu\iota} \overset{\circ}{\iota} \overset{\circ}{\iota} \overset{\circ}{\alpha} \overset{\circ}{\eta} \overset{\circ}{\mu\eta\eta} \overset{\circ}{\eta} \overset{\circ}{\eta} \overset{\circ}{\mu\eta}$

$\overset{\circ}{\alpha\iota} \overset{\circ}{\omega} \overset{\circ}{\nu\iota} \overset{\circ}{\iota} \overset{\circ}{\iota} \overset{\circ}{\iota} \overset{\circ}{\iota} \overset{\circ}{\alpha}$

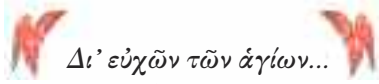
$\overset{\circ}{\eta} \overset{\circ}{\mu\eta\eta} \overset{\circ}{\eta} \overset{\circ}{\eta} \overset{\circ}{\eta}$

$\overset{\circ}{\mu\eta} \overset{\circ}{\eta} \overset{\circ}{\eta}$

$\overset{\circ}{\eta}$

$\overset{\circ}{\eta}$

Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων...

εὐχή - μέθοδος

τοῦ παλαιοῦ στιχηραρικοῦ μέλους

μέλος ἀδήλου τινὸς διδασκάλου τοῦ ἱζ' αἰῶνος
κατ' ἐξήγησιν Ἰωάσαφ ἱερομονάχου Διονυσιάτου

Ἦχος ᾠ

Ἀ γ α λ ι ε ς

Δι εὐ χων των α α γι ι ων

Δι εὐ χω ω ω ω
ω ω ων τω ω ω ω

τω ω ων α α α α α α γι ι ρι ι ι ω ων

πα α α α α τε ε
ε ε ε ε ε ε ε

πα α τε ρων η μων

ρω ω ω ω ω η η μω ω ρω ω ω ων

Κυ υ υ υ υ υ υ

Κυ υ ρι ε Ι ι η η σου

υ υ υ ρι ι ι ι ι

ι ι ε ε ε ε ε ε Ι ι ι ι ι ι η η η η

η η η η η σου ου ου ου ου ου ου ου ου ου

Χρι στε ε ε ε ε

Χρι στε ε ο Θε ος

ε ε ε ο ο ο ο ο

ο ε ε ε ε ε ε ε ε ε ο ο ο ος

η η η η μω ω κε εων

η η η η η η η η

η η η η η η η η

η η η η η η η η η η ο ε ο ος η η μω

ω ω ω ω ω ω ω ω ω κε ε ε ω ω ω ω

ω ω ω ω γω ω ω ω ω ω ω ω ω ω ν

ε λε η η η η η η

ε λε η σο ο ο ο ν η μας

η η η η η σο ο ο

ο ο γο ο ε λε ε η η σο ο ο ο ο ο

ο γο ο ο ο ο ο ο ο ο ν η η η η

η η η γη ε λε η σον η μας

Ἡ μέθοδος πρωτοδημοσιεύτηκε κα-
ταγεγραμμένη κατὰ θέσεις εἰς
τὴν συνοπτικὴν καὶ ἀναλυτι-
κὴν σημειογραφίαν, διὰ
σπουδὴν τῆς ἐξη-
γήσεως, παρὰ
Γρηγορίου
Στάθη
, ἀλογ' (1973)

*

3

THESE SONT LES NOMS DES
SAINCTS QUI ONT ESTE
EN LA VILLE DE JERUSALEM
LE JOUR QU'ELLE FUT
DESTRUITE PAR LES
ROMAINS LE QUATRE
VINGT NEUFIESME AN
DE LA NOSTRE SALUT
LE SEIZIESME DE MAY
L'AN MIL CCCC LXXIX
LE ROY LOUIS QUATORZIESME
EST EN LA VILLE DE
PARIS LE JOUR QU'ELLE
FUT DESTRUITE PAR
LES FRANCOIS LE
VINGT NEUFIESME
DE MAY L'AN MIL
CXXXVI

LE JOUR QU'ELLE
FUT DESTRUITE PAR
LES FRANCOIS LE
VINGT NEUFIESME
DE MAY L'AN MIL
CXXXVI

Κώδικας ΕΒΕ 2458 τοῦ ἔτους 1336, φφ. 3-4

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΨΑΛΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Πέμπτη 28 Νοεμβρίου 2024

έσπερα, ώρα 19.00

Ίερός Καθεδρικός Ναός τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας

Χορὸς Ψαλτῶν «**Οἱ Μαῖστορες τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης**».

Χοράρχης: ὁ Καθηγητῆς καὶ Πρωτοψάλτης

κ. Ἀχιλλεὺς Γ. Χαλδαιάκης

- ☀ **Ἰσον, Ὀλίγον, Ὁξεῖα καὶ Πεταστή...**, «Σημάδια, ψαλλόμενα κατ' ἦχον ποίημα τοῦ μαῖστορος κύρ Ἰωάννου τοῦ Κουκουζέλη» (Κώδικας EBE 2458 τοῦ ἔτους 1336, φ. 3α) κατ' ἐξήγησιν Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος (Κώδικας EBE-ΜΠΤ 703, 1α), ἦχος α' (ὀκτάηχον)

Παρασκευή 29 Νοεμβρίου 2024

έσπερα, ώρα 19.00

Ίερός Ναός Ἁγίου Δημητρίου Πολιούχου Θεσσαλονίκης

Χορὸς Ψαλτῶν «**Ἅγιος Δημήτριος**».

Χοράρχης: ὁ Πρωτοψάλτης τοῦ ἱ. ν. Ἁγίου Δημητρίου

κ. Δημήτριος Χριστοδούλου

- ☀ **Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς...**, μεγαλυνάριο θεοτοκίο ψαλλόμενο στὴν Θ. Λειτουργία τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, μέλος Χρυσάνθου Θεοδοσοπούλου († 1988), ἦχος β'
- ☀ **Εὐφραίνου ἐν Κυρίῳ πόλις Θεσσαλονίκη...**, στιχηρὸ ἰδιόμελο τῆς λιτῆς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, μέλος Γερμανοῦ ἀρχιερέως Νέων Πατρῶν (β' μισθὸ τοῦ 17ου αἰ.) κατ' ἐξήγησιν Ματθαίου Βατοπαιδῆνοῦ († 1849)
- ☀ **Ὁ Θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ καὶ δύναμις...**, Ἐκλογή εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου καὶ τὴν ἀνάμνησιν τῆς φοβερᾶς τοῦ σεισμοῦ ἀπειλῆς, μέλος Ὀνουφρίου Βυζαντίου († 1871), ἦχος λέγετος

Χορὸς Ψαλτῶν τοῦ «**Ἔργαστηρίου Παρασημαντικῆς**».

Χοράρχης: ὁ Πρωτοψάλτης καὶ Διδάκτωρ

κ. Σωτήριος Δεσπότης

- ☀ **Υπόδεξαι Βηθλεέμ...**, στιχηρὸ προεόρτιο τῶν Χριστουγέννων, μέλος Παναγιώτου Χρυσάφου τοῦ Νέου († 25 Δεκ. 1685), ἦχος πλ. δ'

- ☀ **Ἀλαλάξατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ...**, Ἐκλογή τῶν Χριστουγέννων, μέλος Λυκούργου Ἀγγελόπουλου († 2014), ἤχος δ' αἰα
- ☀ **Ἡ κάμινος Σωτὴρ ἐδροσίζετο...**, Καλοφωνικός Εἰρμός, μέλος Ἀρσενίου τοῦ Μικροῦ (ἀρχές 17ου αἰ.), ἤχος α' αἰ
- ☀ **Τοτοτο...**, ὁμόηχον Κράτημα, μέλος Ἰωάννου Πρωτοψάλτου († 1770)

Χορὸς Ψαλτῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριαῶς **«Ἰάκωβος Πρωτοψάλτης».**

Χοράρχης· ὁ Πρωτοψάλτης καὶ Διδάκτωρ
κ. Πέτρος Παπαεμμανουήλ

- ☀ **Ψαλῶ τῷ Θεῷ μου...**, στίχος τῶν βυζαντινῶν Ἀνοιξανταρίων, μέλος τοῦ Μανουὴλ Χρυσάφη (15ος αἰ.) σὲ σύντμηση τοῦ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος († 1840), ἤχος πλ. δ'
- ☀ **Παρῆλθεν ἡ σκιά τοῦ νόμου...**, δοξαστικὸ θεοτοκίον τῶν ἐσπερίων τῆς Ὀκτωήχου, μέλος Ἰακώβου Πρωτοψάλτου († 23 Ἀπρ. 1800), ἤχος β'
- ☀ **Φῶς ἱλαρόν...**, ἡ ἐπιλύχνιος εὐχαριστία, μέλος Γρηγορίου Στάθη, ἤχος δ'
- ☀ **Δύναμις· Ὅσοι εἰς Χριστόν...**, ἡ περισσὴ τοῦ ἀντι Τρισαγίου ψαλλομένου ὕμνου, μέλος Σωκράτους Παπαδοπούλου, ἤχος πλ. α'
- ☀ **Ἡ ἐν οὐρανοῖς εὐλογημένη...**, Καλοφωνικός Εἰρμός, μέλος Μπαλασίου ἱερέως καὶ νομοφύλακος τῆς ΜΧΕ (β' μισὸ τοῦ 17ου αἰ.), ἤχος β' τρίφωνος λεγαῖω
- ☀ **Τετε...**, ὁμόηχον Κράτημα Δανιὴλ Πρωτοψάλτου († 1789)

Σάββατο 30 Νοεμβρίου 2024

ἐσπέρα, ὥρα 19.00

Ἱερὸς Ναὸς Παναγίας Δεξιᾶς

Ψαλτικὰ σύνολα: **«Εὐ Νεάνιδες»** τοῦ Ἐργαστηρίου Ποιητικῆς τοῦ Πα.Μακ. καὶ **«Εὐδρομοῦντες»** τοῦ Καλλιτεχνικοῦ Ἐργαστηρίου τοῦ ἱ. ν. Ἀγίου Θεράποντος Κ. Τούμπας.

Χοράρχης καὶ Διδάσκαλος· ὁ ἐπίκ. Καθηγητὴς
κ. Γεώργιος Πατρῶνας

- ☀ **«Ἀναστάσιμα Ἀπολυτίκια» Opus 88:** σπουδὴ στὴν τροπικότητα καὶ τὸν ρυθμὸ τοῦ σύντομου καὶ ἀργοῦ δρόμου γιὰ βυζαντινὸ χορὸ ἀνδρῶν, βυζαντινὸ γυναικεῖο χορὸ καὶ μονοφωνάρηδες

Βυζαντινή Γυναικεία Χορωδία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐνώσεως
γιὰ τὴ Μουσικὴ Ἐκπαίδευση (ΕΕΜΕ) «**Ἁγία Ἄνυσια**».
Διευθύνει ἡ Καθηγήτρια κ. **Μαρία Ἀλεξάνδρου**

Μουσικὴ ἀνοδοέσμη εἰς τιμὴν τῆς Παναγίας καὶ Μαρτύρων
καὶ Ὁσίων γυναικῶν τῆς Ἁγιολόγου Θεσσαλονίκης

- **Ἄνυσιαν τὴν ἐνδοξὸν εὐφημήσωμεν...**, ἀπολυτίκιό τῆς Ἁγίας ὀσιοπαρθενομάρτυρος Ἄνυσίας, ἦχος πλ. α' **Τὸν πόνον τῆς καρδίας μου οἶδας...**, στίχ. ὠδὴ τοῦ Παρακλητικοῦ Κανόνος τῆς Ἁγίας Ἄνυσίας, ἦχος πλ. δ' τρίφωνος
- **Δόξης ἀπολαύουσαι λαμπρῶς...**, τροπάριο στὸ τέλος τοῦ Παρακλητικοῦ Κανόνα τῶν Ἁγίων ἀυταδέλφων μαρτύρων Ἀγάπης, Εἰρήνης καὶ Χιονίας, ποίημα τοῦ Ἁγίου Γερασίμου τοῦ Μικραγιαννανίτου, ἦχος β'
- **Τῆς ζωφόρου Ἀναστάσεως Χριστοῦ...**, δοξαστικὸ τῶν ἀποστίχων τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτριάς, μέλος Στεφάνου Λαμπαδαρίου ἦχος δ'
- **Γνώμην ἀήττητον, Ματρῶνα, φέρουσα...**, ἀπολυτίκιό τῆς Ἁγίας Ματρῶνας τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἦχος γ'
- **Τελείως τὸν δρόμον σου ἐν ἀκλινεῖ λογισμῶ...**, ἀπολυτίκιό τῆς Ὁσίας Θεοδώρας τῆς Μυροβλύτιδος, ἦχος δ'
- **Ἀπεστάλη ἄγγελος Γαβριὴλ οὐρανῶθεν...**, στιχηρὸ παλαιὸ τῆς Ὁσίας Κασσίας κατ' ἐξήγησιν Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος (Κώδικας ΕΒΕ-ΜΠΤ 709, φ. 111β) ἦχος α'

Χορὸς Ψαλτῶν τοῦ Ἐργαστηρίου Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Θεσσαλονίκης «**Ἅγιος Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς**».

Χοράρχης· ὁ Πρωτοψάλτης καὶ Διδάκτωρ
κ. **Βασίλειος Βασιλείου**

- **Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν...**, προκείμενον τοῦ ἐσπερινοῦ τῆς Κυριακῆς, «ἡ μεγάλη καὶ ἔντεχνος Δοχή», κατ' ἐξήγησιν Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος (Κώδικας ΕΒΕ-ΜΠΤ 703, 435β), ἦχος πλ. β'
- **Θεοτόκε Παρθένε...**, μέλος Μανουὴλ Γούτα πρωτοψάλτου Θεσσαλονίκης (τέλη 17ου - ἀρχὲς 18ου αἰ.), ἦχος α'
- **Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθειά τοῦ Ὑψίστου...**, στίχοι τοῦ 90οῦ Ψαλμοῦ, μέλος Γρηγορίου Στάθη, ἦχος πλ. δ'

Κυριακὴ 1 Δεκεμβρίου 2024

πρωτῆ, ὥρες 7.00-10.30

**Ἱερός Μητροπολιτικὸς Ναὸς Θεσσαλονίκης
«Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς»**

Ὁρθρος καὶ θεία Λειτουργία καὶ «μνημόσυνον πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων καὶ ψαλάντων τῷ Θεῷ καὶ τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ, ἐν ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις, ἐν πόλεσι καὶ χωρίοις καὶ ἐρημίαις καὶ ἀσκητηρίοις καὶ ἀπανταχοῦ γῆς», ἱερουργοῦντος τοῦ Παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Φιλοθέου.

Χορὸς Ψαλτῶν «**Θεσσαλονικεῖς Ὑμνωδοί**». Χοράρχης· ὁ ἐπίκ. Καθηγητῆς καὶ Πρωτοψάλτης κ. Ἰωάννης Διάκος

Χορὸς Ψαλτῶν «**Φιλαθωνῖται**». Χοράρχης· ὁ ὑποψ. Διδάκτωρ καὶ Πρωτοψάλτης κ. Δημήτριος Μανούσης

- ☀ **Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε...**, Καταβασίες τῶν Χριστουγέννων, μέλος Πέτρου Πελοποννησίου († 1778), ἦχος α'
- ☀ **Πᾶσα πνοή – Αἰνεῖτε – Ὁ σταυρὸς σου, Κύριε...**, Πασαπνοάρια καὶ ἀναστάσιμα στιχηρὰ ἰδιόμελα τῶν Αἰνῶν, μέλη Γρηγορίου Θ. Στάθης, ἦχος πλ. β'
- ☀ **Εἰς τὸ ὄρος τοῖς μαθηταῖς...**, τὸ α' ἑωθινὸ δοξαστικόν, μέλος Πέτρου Πελοποννησίου, ἦχος α'
- ☀ **Δόξα σοὶ τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς...**, ἡ μεγάλη δοξολογία, μέλος Πέτρου Πελοποννησίου, ἦχος πλ. β'
- ☀ **Ἅγιος ὁ Θεός...**, ὁ τρισάγιος ὕμνος καὶ Δύναμις τὸ «συνειθισμένον», ἦχος β'
- ☀ **Ἀλληλουιάριον** τοῦ Εὐαγγελίου, μέλος Γρηγορίου Θ. Στάθης, ἦχος πλ. β' λειαῶ
- ☀ **Οἱ τὰ Χερουβὶμ μυστικῶς...**, ὁ χερουβικὸς ὕμνος, μέλος Μπαλάση ἱερέως (β' μισὸ 17ου αἰ.) σὲ σύντμηση Γρηγορίου Θ. Στάθης, ἦχος πλ. β'
- ☀ **Λειτουργικά**, τὰ «Ἀρχαγγελικά», μέλος Γρηγορίου Στάθης, ἦχος πλ. β'
- ☀ **Αἰνεῖτε τὸν Κύριον...**, Κοινωνικὸν τῆς Κυριακῆς, μέλος Ἰωάννου Κλαδᾶ (γύρω στὸ 1400), ἦχος πλ. β' λειαῶ
- ☀ **Εἶδομεν τὸ φῶς... – Εἶη τὸ ὄνομα... – Μετὰ τῶν ἁγίων... – Αἰωνία ἡ μνήμη...**, ὕμνοι τῆς ἀπολύσεως καὶ τοῦ μνημοσύνου, μέλη τοῦ Γρηγορίου Στάθης, ἦχος πλ. β' λειαῶ

ἐσπέρα, ὥρα 19.00

Ἱερὸς Ναὸς Παναγίας Ἀχειροποιήτου

«Βιώνοντας τὸν Βυζαντινὸ Χορὸ II»:

ἐπιμέλεια **Εὐαγγέλια Σπυράκου – Σπυρίδων Πλούμπης***. Συμμετέχουν· • Χορὸς Ψαλτῶν «**Ἅγιος Φώτιος ὁ Μέγας**» (Γεώργιος Ἀνδρικόπουλος) • Χορὸς Ψαλτῶν **i. v. Μεταμορφώσεως** Θεσσαλονίκης (Ἀλέξανδρος Δασκαλάκης) • Γυναικεῖος Χορὸς ΕΕΜΕ «**Ἅγία Ἀνυσία**» (Μαρία Ἀλεξάνδρου) • Γυναικεῖος Χορὸς

* Εἰσαγωγικὴ ὁμιλία γιὰ τὴν ἱστορικὴ τεκμηρίωση, ὥρα 18.00 στὸ δεξιὸ κλίτος τοῦ ναοῦ τῆς Ἀχειροποιήτου.

του ἱ. ν. Ἀγίου Σεραφεῖμ τοῦ Σαρώφ (Tatyana Belyaeva) • Παιδικὸς Χορὸς ἱ. ν. Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Θεσσαλονίκης • Σύνολο Ψαλτικῆς «Χοροστασία» (Σπυρίδων Πλούμπης) • Χορὸς τῶν Ἱερῶν τῆς Ἱ. Μ. Θεσσαλονίκης.

- ☀ **Τότε λαλήσει...**, στίχος καλοφωνικὸς τοῦ β' ψαλμοῦ, μέλος Ἰωάννου Κουκουζέλη, ἦχος πλ. δ'
- ☀ **Λαθὼν ἐτέχθης...**, τροπάριο τῆς Προφητείας τοῦ Ἑσπερινοῦ τῶν Χριστουγέννων, ἦχος πλ. β'
- ☀ **Ἄγιος ὁ Θεός...**, ἡ ἐνότητα τοῦ τρισαγίου ὕμνου τῆς Θ. Λειτουργίας, ἦχος β'

Χορὸς Ψαλτῶν τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς τῆς Ἱεραῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς (**SBM Choir**).
Χοράρχης ὁ Ἄρχων Μουσικοδιδάσκαλος τῆς
Ἱ. Ἀ. Ἀμερικῆς κ. **Γεώργιος Θεοδωρίδης**

- ☀ **Gladsome Light...**, (Φῶς ἰλαρόν) προσαρμογὴ τοῦ κοινοῦ μέλους τοῦ Ἰωάννου Σακελλαρίδου (†1938) στὴν Ἀγγλικὴ γλῶσσα ἀπ' τὸν Γεώργιο Θεοδωρίδη, ἦχος β'
- ☀ **Who is so great a God...**, (Τίς Θεὸς μέγας) μέλος Γεωργίου Θεοδωρίδη, ἦχος βαρὺς
- ☀ **Let my prayer be set forth...**, (Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου) μέλος Γεωργίου Θεοδωρίδη, ἦχος πλ. α'
- ☀ **Let everything that breathes...**, Πασαπνοάριο καὶ στιχολογία τῶν Αἰνῶν, μέλος Γεωργίου Θεοδωρίδη, ἦχος γ'
- ☀ **Great Doxology**, στίχοι τῆς Δοξολογίας Γεωργίου Βιολάκη († 1911) σὲ προσαρμογὴ στὴν Ἀγγλικὴ ἀπὸ τὸν Γεώργιο Θεοδωρίδη, ἦχος πλ. β'
- ☀ **We praise You...**, (Σὲ ὑμνοῦμεν) μέλος Δημοσθένους Παϊκόπουλου σὲ προσαρμογὴ στὴν Ἀγγλικὴ τοῦ Γ. Θεοδωρίδη, ἦχος δ' αγία
- ☀ **Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς...**, μεγαλυνάριο θεοτοκίῳ τῆς Θ. Λειτουργίας, μέλος π. Ρωμανοῦ Καράνου, ἦχος δ' αγία διφωνῶν

Χορὸς Ψαλτῶν «**Εὐφωνον**».

Χοράρχης ὁ Πρωτοψάλτης τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας κ. **Στυλιανὸς Ζαχαρίου**

- ☀ **Βασιλεῦ οὐράνιε...**, στιχηρὸ τῆς Πεντηκοστῆς, μέλος Χαριλάου Ταλιαδώρου († 2021), ἦχος πλ. β'
- ☀ **Δόξα σοὶ τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς...**, στίχοι τῆς Δοξολογίας Παναγιώτη Χρυσάφη τοῦ Νέου († 1685), ἦχος πλ. δ'
- ☀ **Πατέρα, Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα...**, ψαλλόμενον εἰς τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμόν, μέλος Ἰωάννου Πρωτοψάλτου (†1770), ἦχος β'
- ☀ **Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων...**, εὐχὴ – μέθοδος τοῦ παλαιοῦ στιχηραρικοῦ μέλους κατ' ἐξήγησιν Ἰωάσαφ ἱερομονάχου Διονυσιάτου, ἦχος α'

IBM

Τὸ Ἴδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας συστήθηκε ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν πζ' συνεδρίαν τῆς τῆς 24ης Ἰουνίου τοῦ 1970, ὕστερα ἀπὸ εἰσήγηση τοῦ μακαριστοῦ μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κυροῦ Διονυσίου πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Θείας Λατρείας καὶ Τέχνης Μόνιμον Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν. Λειτουργεῖ σύμφωνα μὲ τὸν Κανονισμό 17/1981 τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (ΕΚΚΛΗΣΙΑ ἔτος ΝΖ', τεῦχος Β', ἀρ. 3/16. 9.1981), καὶ ΦΕΚ 135, τεῦχος πρῶτο, 10.11.1982.

Πρῶτος ἐπιστημονικὸς συνεργάτης (1970) καὶ κατόπιν, ἀπ' τὸ ἔτος 1999 μέχρι τὸ 2022, Διευθυντὴς καὶ ἐκδότης τῶν ἐκδοτικῶν σειρῶν τοῦ Ἰδρύματος διετέλεσε ὁ Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γρηγόριος Θ. Στάθης, στὸν ὁποῖο ἡ Ἱερά Σύνοδος, σὲ εἰδικὴ τελετῇ, τὸ 2022, ἀπένευμε τὸν τιμητικὸ τίτλο τοῦ Ἐπιτίμου Διευθυντοῦ τοῦ IBM.

Ἀπὸ τὸ 2022 τὸ Ἴδρυμα διευθύνει ὁ Γρηγόριος Ἀναστασίου, Διδάκτωρ καὶ Πρωτοψάλτης.

IBM

The Institute of Byzantine Musicology was established by the Holy Synod of the Church of Greece during its 87th meeting that took place on 24 June 1970, following a proposal made by the Metropolitan of Serbia and Kozani, the Most Reverend Mgr Dionysius, addressing the Committee assembled to regulate matters pertaining to the Holy Worship and Art of the Permanent Synod Committee. The Institute of Byzantine Musicology functions according to the Regulations 17/1981 of the Holy Synod of the Church of Greece Ecclesia 50th year, vol. II, No 3/16.9.1981, and FEK [Official Government Bulletin] 135, vol. 1/10.11.82).

The first scientific collaborator (1970) of the Institute, and later, from 1999 to 2022, its Director and editor of its publication series, was Emeritus Professor of the University of Athens, Mr. Grigorios Th. Stathis. In recognition of his service, the Holy Synod awarded him the title of Honorary Director of the IBM.

Since 2022, the Institute has been directed by Dr. Grigorios Anastasiou.

Συνδιοργάνωση:

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ἐπιστημονική ἀρωγή:

Τμήμα Μουσικῶν
Σπουδῶν ΕΚΠΑ

Ἐπικοινωνία:

ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ
Πολιτισμὸς Ἐπιστήμες Ἑραυδικαί
www.pemptousia.gr

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΔΡΥΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑΣ